

DAIR MET DE VRIJHEIDSSTRIJD

Iijks blad van de AABN februuri 1982

if a.

(

. 1 ON MANDELA NI

wordt'x: , ,. W : HOESTAAT HET ANC ERVOOR?

MAILECHAUSSEES NAAR NAMIBIE

- c

NAMIBIE
EINDELIJK
VRIJ ?

Vlak voordat dit blad op de pers ging werd bekend dat P.W. Botha is teruggetreden als ieders van het apartheidsbewind. Zijn tijdelijke opvolger als partijleider, F.W. de Klerk was direkt in een fikse vechtpartij verwikkeld met andere apartheidskopstukken als Pik Botha. Heunis en Viljoen. En het regent geïijk bespiegelingen over de mogelijke veranderingen. Veranderingen in de apartheidspolitiek? Welke zichzelf serieus nemende politikus gelooft daarin? De ene keer haaien de racisten het geweer uit de foedraal, de andere keer bieden ze met een ijskoude glimlach Vervorming-ANU

Velen zullen verbaasd naar dit portret staren. Ziet Nelson Mandela er werke-oude foto's. Een anoniem gebleven schilderess slaagde erin om op aanwijgen' aan. We zullen alleen moeten wennen aan een andere kop op het televisie-journaal.

Maar terug naar belangrijker zaken. Met de ondertekening van het akkoord tussen Angola, Zuid-Afrika en Cuba in Brazzaville is de bevrijding van Namibië enkele reuzenschreden dichterbij gekomen. Op 1 april moet onder toezicht van de Verenigde Naties (die een Ontag-vredesmacht met een bescheiden Nederlands aandeel naar Namibië; sturen) een begin worden gemaakt met de uitvoering van VN-resolutie 435 die het pad moet effenen voor onafhankelijkheid van Namibië; na vrije verkiezingen. Helaas is alleszins de vraag gerechtvaardigd hoe vrij de 20 door de Zuidafrikaanse bezetting geteisterde mensen in Namibië' zich in het stemhokje kunnen voelen. De in moordpartijen gespecialiseerde Zuidafrikaanse leger- en politie-eenheden zijn nu al actief campagne aan het voeren onder het motto: stem niet op SWAPO, dan zullen wij u beschermen. Er zijn nog legio andere problemen. Neem nu de situatie van Walvisbaai, de enige zeewaardige (en dus economisch uiterst belangrijke) haven van Namibië'. Een Zuidafrikaanse enklave, die door Pretoria nu tot een militair fort wordt omgebouwd. Niets wijst erop dat Pretoria, zoals onder meer de bevrijdingsbeweging SWAPO heeft geast. bereid zal zijn Walvisbaai over te dragen in de handen waarin lijk zo uit?

Op zich niet vreemd. Van de charismatische ANC-leider, al 26 jaar achter de tralies van de apartheid, cirkuleerden het hoort: die van de bevolking van Namibia

Bij alie scepsis moet echter het optimisme overheersen. Want de onafhankelijkheid van Namibia (na meer

dan een eeuw van koloniale overheersing door Duitsland en Zuid-Afrika) is een geweldige overwinning voor de zwarte bevoiking van dat land, en een enorme stimulans voor de vrijheidsstrijd in Zuid-Afrika.

De SWAPO vecht, en kan de overwinning behaalen. Maar de bevrijdingsbeweging zal de steun van de internationale gemeenschap daarbij keihard nodig hebben. De Nederlandse regering kan zich van haar beste kant laten zien door het democratische proces niet alleen via het sturen van marechaussees voor de vredesmacht, maar ook middels omvangrijke financiële steun aan SWAPO te bevorderen. De Nederlandse solidariteitsbeweging heeft inmiddels besloten om in juni een landelijke (inzamelings)actie te voeren voor SWAPO en ANC.

Want zo zit het: vandaag komt Namibië' vrij, morgen volgt Zuid-Afrika.

Fulco van Aurich

K

zing van Winnie Mandela en de familieadvokaat Mahomed Ayob een zeer natuurgetrouw beeld te creëren, dat wij u niet wilden onthouden.

ZUIDELUK

AFRIKA

NIEUWS

Verschijnt zes keer per jaar

Februari 1989

(let op: laatste nummer, zie voor nieuws over de opvolger De Anti-Aparthe/dskrantelders in dit blad)

REDAKTIE: Fulco van Aurich

(eindredakteur)

Jan Pieter de Jeu

Pim Juffermans

Bart Luirink

Judith Meyer

Ruud Viek

VERDER DANK AAN: Caroline Boone

(omslag), Gonny Hagelen. Tonja

Nijenhuis. Opland, Karel Roskam,

irusia Zimmer (lay-out)

ANTI-APARTHEIDS BEWEGING

NEDERLAND

Lauriergracht 116

1016 RR Amsterdam

Giro 580900, tel. 020-267525

Druk- en zetwerk: SSP, Amsterdam

W

CONNY BRAAM OVER VERSCHUIVINGEN

IN ZUIDELIJK AFRIKA

'IAM TIRED OF EXILE -

I WANT TO GO HOME !,

Steeds minder blanken in Zuid-Afrika zien het ANC als het gevaarlijke monster dat je komt vermoorden. ,Dat soort achterlijke propaganda wordt verwoord door de AWB en andere groepen die nooit het land uit komen! Maar het ANC-hoofdkwartier in Lusaka wordt nog steeds overspoeld met delegaties uit Zuid-Afrika. 20 is er net een grote groep Afrikaner schrijvers langs geweest en niet alleen iverligte, als Nadine Gordimer en Andrc'e Brink. Conny Braam, voorzitter van de Anti-Apartheids Beweging Nederland, is tijdens haar recente reis naar het ANC in Zambia en Zimbabwe - waarbij zij onder anderen met ANC-president Oliver Tambo sprak (,zijn optimisme is heel inspirerendli) - gesterkt in haar overtuiging dat het land van de apartheid grote verschuivingen doormaakt.

'Die blanken die naar Lusaka komen zijn er net als de zwarten van overtuigd dat een toekomst zonder het ANC niet denkbaar is. Bij de ANC-ers bespeur ik de opwindning over de naderende unbann/ng van het ANC. Want ja, als Mandela wordt vrijgelaten; die zullen ze niet kunnen bannen, dus dan is de eerste stap naar de legalisering van het ANC gezet. Voor de ANC-mensen betekent dat: We gaan naar hu/s!

Drie jaar noodtoestand in Zuid-Afrika heeft volgens Conny Braam vrijwel elk openlijk verzet onmogelijk gemaakt. ,Toch is er voor nieuwe groepen die de ommezwaai maken nog wel wat mogelijk. De blanke parlementarissen, de sportmensen, de artsen, mensen van de rechtelijke macht.

De reis maakte me ook duidelijk dat het verzet zich ondergronds aan het organiseren is, aan het herstellen van de deuken die het heeft opgelopen. (...) Het ANC heeft altijd prioriteit gegeven aan de politieke strijd, waarbij via de gewapende strijd de druk op de ketel werd en wordt gehouden. En zelfs politiewoordvoerders hebben toegegeven dat het aantal aanslagen in 1988 bijna verdubbeld is ten opzichte van het jaar daarvoor.'

Internationaal heeft het ANC veel bereikt, denkt de AABN-voorzitter. "The world is with us", zei president Tambo tegen mij; en dat is in feite ook 20. En wat de situatie binnen betreft, nog onlangs bleek uit een enquête dat het ANC de steun van de overweldigende meerderheid van de bevolking heeft. Hoe rese/ is het dat ook Pretoria tot de bes/iss/ng komt dat er met het ANC gepraat moet worden?

iAIs je naar de situatie in Namibia kijkt;

een jaar of vijf geleden werd dat ook niet voor mogelijk gehouden. Het is hiervandaan niet voor te stellen hoe benauwd het regiem het heeft. Ik hoorde bijvoorbeeld dat het bij nieuwe lichtingen dienstplichtigen voorkomt dat van de 500 er maar 200 opkomen, de rest vertikt het. Dat moet om duizenden mensen gaan. Dat is mooi, maar niet vreemd. Voor de - vooral jonge - blanken is het natuurlijk een totaal perspektiefloze toestand. In Angola en Namibië zijn hun broers en neven als beesten tekeer gegaaan. Ze hebben zich als mens vernederd en velen hebben hun leven gelaten. Door de onderhandelingen is hun twijfel of dat nou allemaal wel met de verdediging van het vaderland te maken had alleen maar versterkt. Dat je op die manier geen toekomst kunt krijgen. Dat leidt tot moedeloosheid. De vlucht uit het land is ook enorm, vooral onder goed-opgeleide mensen. Het is echt het gesprek van de dag: die ziet het niet meer zitten, die gaat weg... ,
Wat bespeurde je aan reacties bij de Zuidafrikanen op de naderende onafhankelijkheid van Namibië?
„Er heerst natuurlijk niet zo'n juichstemming als in 1975 bij de bevrijding van Angola en Mozambique, zegt Conny. „We hebben inmiddels met zinnen een vrij harde les geleerd. Dat die Ianden zich wel kunnen bevrijden, maar dat het apartheidsregiem nog altijd een dodelijke invloed in die Ianden heeft van oorlog, honger, grote misere.
ref
Lees verder op pagina 5

De redactie van het Zuidelijk Afrika Nieuws heeft groot nieuws voor u, Iezer(es) van dit blad van de Anti-Apartheids Beweging Nederland. Dit februari-nummer is namelijk het laatste nummer dat onder deze titel en in deze (magazine-)vorm verschijnt. Vanaf april komen wij met een opvolger, luisterend naar de naam De Anti-Apartheidskrant.

De krant zal wel, net als zijn voorganger, zes keer per jaar verschijnen. In plaats van de huidige 16 pagina's zal de krant er 12 bevatten. Maar door het grotere formaat zult u ongeveer net zoveel informatie krijgen als u van ons gewend bent.

Vanwaar deze veranderingen?

In de afgelopen jaargang hebben wij getracht inhoud en vormgeving van het Zuidelijk Afrika Nieuws direkter te laten aansluiten bij de ontwikkelingen in de Nederlandse anti-apartheidsbeweging. Die beweging maakt een explosieve groei door. Steeds meer (groepen) mensen spreken zich uit tegen de apartheid en willen die stellingname ook inhoud geven door aan anti-apartheidsactiviteiten mee te doen. Het enorme publiek dat de film Cry Freedom van Richard Attenborough kreeg (toch verre van een 'aangename amusementsproduktie') was een hoopvol teken, de grootse opkomst bij de demonstratie tegen apartheid in Amsterdam (11 juni 1988) was buiten verwachting en de lawine van 150.000 groetkaarten ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van Nelson Mandela gaf als nimmer tevoren inzicht in de breedte van het netwerk van solidariteit met de mensen die in Zuid-Afrika tegen apartheid vechten.

Konink: wij denken - zonder overdrijven - dat we de anti-apartheid in de komende jaren tot een nationale aangelegenheid kunnen maken.

Maar als redactie van het Zuidelijk Afrika Nieuws slaagden we er onvoldoende in dit aan onze lezers te presenteren.

Met De Anti-Apartheidskrant denken we dat ons dat beïnst wel zal lukken. Wat kunt u daarin zoal verwachten?

Om te beginnen zullen we u de discussies binnen en de activiteiten van de anti-apartheidsbeweging in 'n brede z/n voorschotelen. Naast wat de landelijke Zuidelijk Afrika organisaties vinden en doen gaan we dus ook het anti-apartheidswerk van kerken, vakbonden, vrouwen- en jongerenorganisaties en gemeenten op de voet volgen.

Ook zullen we at en toe de activiteiten van de Internationale anti-apartheidsbeweging voor het voetlicht brengen, althans wanneer het om spektakulaire en ook voor een Nederlands publiek relevante zaken gaat (bijvoorbeeld:

het grote Nelson Mandela Concert van 11 juni 1988 in het Londense Wembley).

Uitgangspunt bij dit alles is: voor De Anti-Apartheidskrant zijn akties nieuws, ook wanneer ze dat voor de Iandelijke media niet zijn.

We zullen ook heike/e kwesties aan-8 snijden, zoals de vraag welke anti-apartheidsakties je wel moet voeren, en welke niet (waarom wel een Shell-blokkade, maar geen Rara-operaties). Of: is er in Zuid-Afrika nou sprake van zwart-zwart geweld, of niet? En: wat is nu precies de inzet van het ANC bij de gewapende strijd (soft of hard targets). En: moet onze minister van Buitenlandse zaken de ambassadeur van het apartheidsregiem nu wel of niet Nederland uitzetten?

Allemaal onderwerpen die vaak opkomen in gesprekken over Zuid-Afrika, maar waarvoor wij u totnutoe te weinig ammunisie hebben geboden, vinden we.

We willen meer stilstaan bij het Nederlandse Zuid-Afrika beleid, zowel van de regering als van politieke partijen en plaatselijke en provinciale overheden. Natuurlijk zal de kwestie wel of geen sancties daarin centraal staan.

En we nemen ons voor om in elk nummer van De Anti-Apartheidskrant met onthullingen te komen over de relaties van Nederlandse bedrijven met Pretoria.

Belangwekkende ontwikkelingen en gebeurtenissen in het apartheidsland zullen uiteraard niet uit het zicht, doch zullen in korte, heldere artikelen van een toelichting worden voorzien.

U zult ook regelmatig interviews met Zuidafrikanen tegenkomen, zowel met de leiders van het verzet als met mensen die minder op de voorgrond staan maar een even moedige bijdrage aan de strijd leveren.

Vraaggesprekken ook met kunstenaars, want het brede spektrum van de Zuidafrikaanse cultuur - sinds de CASA-konferentie in december 1987 niet meer weg te denken uit onze activiteiten - zal ruimschoots aan bod komen in de krant.

De Anti-Apartheidskrant zal voor veel mensen, anders dan voor u, misschien wel de eerste kennismaking met het werk van de Anti-ApartheidsBeweging Nederland worden. En de krant zal een vooraanstaande rol gaan spelen in de S/uitje Aan bij de AABN campagne. Want eenieder die per jaar twintig gulden of meer aan het werk van de AABN bijdraagt, zal automatisch De Anti-Apartheidskrant ontvangen. Hetgeen ook een verhoging van het abonnementsgeld (dat van februari 1980 tot heden bevroren was op f 12,50 per jaar) impliceert, helaas.

Want ook zij die expliciet als abonnee gezien willen blijven worden, zullen we minimaal twintig gulden per jaar in rekening moeten gaan brengen; anders worden de kosten ons iets te drukkend...

Wie moeten deze ambitieuze redactionele formule inhoud gaan geven?

De zittende redactieleden (Jan Pieter de Jeu, Pim Juffermans, Bart Lurink, Judith Meyer, Ruud Vlek en ondergetekende) zullen allen hun medewerking blijven verlenen. Maar daarnaast zal het redactieteam worden uitgebreid met een aantal journalisten, werkzaam voor andere media. Ook zullen we enkele medewerkers (op een bepaald specialistisch terrein) aantrekken, en er komen regionale en buitenlandse korrespondenten.

In april 1989 zullen wij u het resultaat kunnen laten zien. Dan verschijnt het eerste nummer van De Anti-Apartheidskrant.

Ik hoop vurig dat u er net 20 enthousiast over zult zijn als wij, op dit moment hard werkend aan de voorbereidingen voor de krant.

Een kersverse publikatie, die kan bijdragen aan de versterking van de Anti-Apartheids Beweging Nederland!

Fulco van Aurich

(eindredacteur Zuidelijk Afrika Nieuws)

Wat betekent een eventuele overwinning van SWAPO bij de verkiezingen voor de positie van het ANC?

Je moet je niet al te veel voorstellen van de mogelijkheden die zelfs een SWAPO-regering zal hebben. Ze zullen onder ongelooflijke druk staan, met alle gevaren van binnenvallende Zuidafrikanen. Pretoria zal zijn economische en militaire controle proberen te behouden - daar wordt nu al keihard aan gewerkt. De SWAPO zal voor gigantische problemen staan, van Walvisbaai tot de politie waar ze nu die waargevoelde Koevoeteenheden in vinden.

Ik denk dat het ANC erg bescheiden zal zijn in het vragen van steun aan de SWAPO. Dat is ook niet zo heel erg nodig. Want men blijft wel roepen: het ANC moet zijn Umkhonto-kampen uit Angola weghalen en dat is een enorme terugslag voor het ANC dat nu minder kansen heeft op militaire infiltratie in Zuid-Afrika. Maar dat is niet zo. Iedereen weet dat er momenteel al 20 ontzettend veel ANC-mensen binnen zijn; die worden daar gewoon opgeleid. Het is een fabeltje dat het gevaar van buiten komt. Want ook het regiem weet donders goed dat het gevaar om de hoek zit.

In een vraaggesprek met d/t b/aad deed de voorzitter van het Zimbabweanse parlement Dymally Mutasa de opmerking: "ons maar voor de gek moeten houden" en gewoon via Zimbabweans grondgebied Zuid-Afrika moeten infiltreren. Verbaast jou dat?

Conny Braam: Zimbabwe heeft een buitengewoon dappere opstelling laten zien. Ze liggen behoorlijk in de vuurlinie en toch bezwijken ze niet voor de druk van Zuid-Afrika. Ze hebben Zuidafrikaanse spionnen en terroristen van het regiem gearresteerd, voor het gerecht gebracht en lange gevangenisstraffen gegeven. Ik heb zelf gezien hoe de ANC-mensen die in Zimbabwe wonen worden beschermd. Om die huizen liggen zeer zwaar bewapende militairen. De risico's van bomaanslagen en het vermoorden van ANC-mensen worden zo enorm teruggebracht. En ze staan wel met een rechte rug voor, die Zimbabweanen, die laten zich er niet onder spitten door die Zuidafrikanen. i

Net als Zambia, trouwens. Op het vliegveld van Lusaka werd mijn bagage doorzocht door een douanier die een t-shirt van SACTU (ondergrondse vakbeweging van Zuid-Afrika, FvA) droeg. De eerste keer dat ik een douanier beambte met volle medewerking door mijn koffers liet graven. En neem Tanzania; een doodarm land, maar het zet nu wel zijn deuren open om duizenden Umkhonto-mensen op te vangen. Ik vind dat wij als anti-apartheidsorgani-

saties er bij de Nederlandse politiek op
aan moeten dringen Tanzania ook bij
dit soon projecten te helpen

Verwachtj/j dat 'Den Haag ' daartoe be-
re/d za/ zijn?

Conny Braam: YVast niet. De Neder-
landse regering houdt er een flauwe
dubbelhartige houding op na. Dat twee
sporen beleid is volgens mij in het Ie-
ven geroepen om de steun aan "oppo-
sitiegroepen in Zuid-Afrika" zover uit te
smeren dat er voor het ANC maar een
heel klein deel, en dan nog uitsluitend
humanitaire hulp, overblijft. Met deze
regering ben ik niet erg hoopvol. Zo-
lang Van den Broek er zit hoeven we
onsze/f niet veel wijs te maken
In het gesprek met Tambo viel het haar
op dat hij voor het eerst zei: iiOok na de
omwenteling zullen we in Zuid-Afrika
jullie steun hard nodig hebben."
A/sof hij zijn koffers a/ aan het pakken
IS...

Conny schiet in de lach. "Nou, daar
heeft de ontwikkeling met Namibia,
denk ik, alles mee te maken. Je moet
niet vergeten dat in Lusaka ook ontzet-
tend veel SWAPO-mensen zitten. En
die zijn echt hun koffers aan het pak-
ken. Dat is wat voor die ANC-mensen.
Dat je je burens, waar je misschien wel
tien jaar naast hebt gewoond, ziet in-
pakken om straks naar Windhoek te
vertrekken. Ik was toevallig bij een ge-
sprek tussen een SWAPO-vrouw en
een ANC-vrouw. Die Namibische
vroeg zich af of ze haar koelkast mee
moest nemen. Want ja: weet je veel
hoe moeilijk het is om daar een koel-
kast te bemachtigen, toch nooit weg in
dat bioedhete land? Maar die Zuidafri-
kaanse stond maar te roepen: neem
nou mee, neem nou a/les mee. Voor
haar moet het eigenlijk een krankzin-
nige ervaring zijn om achter te blijven.
Die avond zei ze tegen mij: i'l am tired
of exile; I want to go home." Ik zei haar
dat ik dat die dag beter begreep dan
ooitf

Fulco van Aurich

NAMIBIE

EEN EEUW LATER

We moeten blij zijn, want Namibia;
komt vrij, zeggen ze.

Als Namibia echt onafhankelijk wordt,
kan ik me de blijdschap van de Nami-
biars best voorstellen. Want het
gevoel van opluchting op 5 mei 1945
staat me nog duidelijk voor de geest.
En dat was na vijf jaar Duitse bezet-
ting. Dat was lang. Maar de Namibiars
hebben een bezetting meegemaakt,
die een volle eeuw heeft geduurd.
Het begon met de Duitsers in de
vorige eeuw. De voorlopers van de
nazi's hebben toen in Zuidwest-Afrika
al zoveel onvoorstelbare oorlogsmis-
daden gepleegd dat de gevangenis-
sen van een fatsoenlijke rechtsstaat
te klein zouden zijn geweest om ze
aliemaal Ievenslang op te sluiten. De

Duitsers moesten in de Eerste wereld-oorlog het veld ruimen en de Zuidafrikanen kwamen er voor in de plaats. Een bezetting die nu ook al weer driekwart eeuw duurt. De blanke Zuidafrikaanse bezetters waren niet veel beter dan de Duitsers, hooguit iets minder schofterig, want de pre-nans waren inderdaad buitengemeen beestachtig tekeergegaan tegen de oorspronkelijke bevolking. Toch was ook de Zuidafrikaanse bezetting schofterig genoeg. De Verenigde Naties vonden het in 1966 tenminste hoog tijd worden dat Zuid-Afrika moest opkrassen uit Namibia. Maar Zuid-Afrika bleef rustig zitten en ging door met de plundering van de rijkdommen van het land. Het Westen vormde een kontaktgroep om Zuid-Afrika tot de orde te roepen. Het Westen liet zijn papieren tanden zien en gromde af en toe wat van een veilige afstand, maar Zuid-Afrika kende zijn westerse pappenheimers en plunderde vrolijk verder. Maar nu is de oorlog tegen Angola en tegen de Cubanen Zuid-Afrika te kostbaar geworden. Namibia is trouwens toch al aardig leeggeplunderd en het Zuidafrikaanse regiem heeft de hoop nog niet opgegeven dat het de bevrijdingsbeweging SWAPO via manipulatie van de verkiezingen aan banden kan leggen. Zo kan het toekomstige vrije Namibia toch in de tang van Pretoria gehouden worden, denken de machthebbers. Het is te hopen dat het Westen daar niet meer intuint en Namibia helpt om echt los te komen van Zuid-Afrika. Want dan kunnen we pas goed blijven.

Karel Roskam

Mohammed Valli (foto: Inge Gmaens;
UDF-TOPMAN MOHAMMED VALLY SPRAK MET VAN D
VERZET NIET VERLAMD DO

Begin januari was Mohammed Valli op bezoek bij de Nederlandse anti-apartheidsorganisaties. Valli funktioneert momenteel als plaatsvervangend algemeen sekretaris van het verboden Verenigd Demokratisch Front. In oktober vorig jaar ontsnapte hij met twee andere UDF-bestuursleden uit de gevangenis en nam zijn toevlucht tot het Amerikaans konsulaat in Johannesburg. Na een kort verblijf aldaar wisten de UDF-ers door bemiddeling van de Amerikaanse ambassadeur een vrije aftocht uit het konsulaat te verkrijgen, alsmede een paspoort om naar Amerika te reizen. Valli deed echter eerst nog even Europa, dus greep zijn uitreisdocument aan om het buitenland op de hoogte te stellen van de huidige repressie-maatregelen tegen de democratische oppositie in Zuid-Afrika. Samen met plaatsvervangend UDF-perschef Murphy Morobe zou hij vlak na het ter perse gaan van dit blad een ontmoeting hebben met minister van Buitenlandse zaken Van den Broek. Met een niet-aflatende reeks van onderdrukkingsmaatregelen heeft de Zuidafrikaanse minderheidsregering het afgelopen jaar geprobeerd de oppositie tegen haar repressieve bewind definitief uit te schakelen. Na een paar jaar noodtoestand leek ze de situatie in de townships te hebben genormaliseerd. Om bestuurlijk de zwarte bevolking weer onder controle te krijgen was er een dubbele strategie uitgezet: Verwijdering van de 'oproerkraaiers' uit de zwarte gemeenschappen, en len/g/ng van de dagelijkse nu/svest/ngsnoden van de zwarte bevolking, door een programma van verbetering van de woonomgeving. Daarmee zou het verzet tegen de apartheid de wind uit de zeilen genomen kunnen worden. Om het normalisatie-proces te voltooien moesten de zwarte gemeenteraden weer op poten gezet worden. Deze waren zo goed als ingestort tijdens de opstanden in de townships gedurende 1984-1986. Verkiezingen daarvoor zouden tegelijkertijd zwarte vertegenwoordigers moeten opleveren voor regionale administratieve organen. En daaruit zouden dan de 'verantwoordelijke' zwarte leiders moeten voortkomen die zitting zouden nemen in een nationale grondwetgevende adviesraad, die een nieuwe grondwet voor Zuid-Afrika moet opstellen.

Keerpunt

Ondanks al deze onderdrukkingsmaatregelen slaagt het regiem er echter niet in haar belangrijkste politieke doeleinden te realiseren. Het uitschakelen van

de leiding van het anti-apartheidsverzet en het verbod van alle aktieve zwarte organisaties heeft weliswaar de kodrd/nat/e van akt/es sterk bemoei/ijkt en de beweging ondergronds gedreven, de steun voor voortgaande oppositie tegen de apartheid is daarmee niet verminderd, integendeel. Dat bleek vorig jaar eerst bij een massale thuisblijf-aktie in juni tegen de verlenging van de noodtoestand, en vervolgens bij de zeer lage opkomst voor de zwarte gemeenteraadsverkiezingen. Ondanks de enorme repressie, de verzwakking van plaatselijke organisaties. de afwezigheid van leidende kaders en het verbod van anti-apartheidspublikaties werden deze verzetsakties een enorm succes. Volgens Valli - en hij niet alleen - betekent dit een keerpunt in de noodtoestandspolitiek: 'Het wees ons er n/et al/een op dat onze aanhang gedurende de noodtoestand vo/ledig overeind geb/even was. Tijdens de thuisb/ijf-akt/e b/eken er voor het eerst nieuwe gebieden akt/ef mee re doen. B/jvoorbee/d in de Transke/ was er in Umtata een bijna vo/ledige stil/egg/ng van het openbare leven. In Natal hebben we voora/ onder de jeugd vee/ aanhang. maar doen de arbe/ders In het algemeen niet gauw mee aan zulke akt/es. Maar nu b/eef de Indische gemeenschap voor 80 procent thu/s. We nadden zo goed moge/ijk de zaak gevo/gd ondermeer door de New Nation en de Weekly Mail de gevangenis In re smokke/en. Maar toen we uit de gevangenis kwamen bleek dat er een illegaapamf/et door her land was verspre/d via oude UDF-netwerken. Dus ze/fs met een gewe/d/g verzwakre organisat/e b/EEK onze capaciteit om mensen te mobiliseren en In akt/e te brengen nog toegenomen re zijn '.

Ontegengesteld heeft de onderdrukingspolitiek zijn uitwerking op het vermogen van het UDF op nationale schaal akties te kordineren. Nationale konferenties zijn verboden, en dat betekent dat plaatselijke kaders niet op de hoogte gesteld worden van ontwik-

BROEK

R DE NOODTOESTAND

Begrafenis van UDF-aktivisi (foto: Dave Hartman)
keiingen elders. Er zitten zeker 1300 tot
1500 mensen langdurig zonder aan-
klacht in de gevangenis, merendeels
UDF-kaders.

Mandela

Volgens Valli werkt het apanheidsre-
giem zich met dit beleid van gevangen-
zetting van zwarte iediers alleen maar
verder in de nesten. 1Waar komen ze
nu 0p uit, terwij/ ze teze/fdert/jd ermee
worste/en hoe 26 Nelson Mandela en
andere ANC-Ieiders kunnen vr/j/aten?
Vanuit een politiek perspectief zu/len
29 met de vr/j/at/ng van Mandela en de
zijnen zeker niet de polit/eke impasse
kunnen doorbreken, a/s de UDF-lei-
ders vast blijven z/tten. En in deze te-
genstr/jdige situat/e bevinden ze zich
nu'. Valli meent dat het regiem op het
kruciale punt is beland waar het moet
kiezen of het onverminderd door wil
gaan met een totaal verbod van alle
zwarte oppositie-organisaties en
zwarte Ieiders. Zoja, dan zijn de vol-
gende organisaties die een verbod
kunnen verwachten de zwarte vakbe-
weging en de kerken.

Nu het het UDF onmogelijk gemaakt
wordt zich nationaai te manifesteren,
zijn de zwarte vakbondsfederatie CO-
SATU en de kerken in toenemende
mate een politieke rol gaan spelen. Vijf
jaar geleden was dat nog ondenkbaar.
Toen speelde in de zwarte vakbewe-
ging nog de discussie, of men zich niet
moest beperken tot louter ekonomi-
sche belangenbehartiging. Dat is ai
lang niet meer aan de orde. En ook
spraken de kerken zich nog niet zo
openlijk tegen apartheid uit, zo schetst
Valli de huidige situatie.

Niet gelukt

Bij gebrek aan zwarte gemeente-orga-
nen is de orde-bewakingsstrategie van
het regiem aangewezen op door mili-
tair en gedomineerde wijkcentra die
aan de ene kant de onderdrukking van
buurtverzet en uitschakeiing van plaat-
seelijke aktivisten voor hun rekening ne-
men en aan de andere kant aan woon-
verbetering werken om de ergste grie-
ven van de bevolking weg te nemen.
Op deze manier wil het bewind de
zwarte bevolking weer voor zich terug
zien te winnen. De veronderstelling
daarbij is, dat er slechts een klein aan-
tal radikalen voor de onrust in de
townships verantwoordelijk is, en de
meerderheid van de zwane bevolking
via materisle verbeteringen tevreden
gesteld kan worden. De uitslag van de
verkiezingen in de townships, met
name 00k in townships waar de radika-
len gevangen gezet zijn en er veel geld
aan woonverbetering is gespendeerd,
heeft Iaten zien dat deze gedachte niet
juist is. Wel maken deze militaire be-
stuurscentra in de townships het bo-

vengronds opereren van oppositie-
groepen vñjwel onmogelijk. Valli geeft
toe dat het UDF geen uitgewerkte stra-
tegie of plan heeft om deze repressie-
organen tegen te werken. Maar het
systeem van wijkrepressie gekoppeld
aan buurtverbeteringen 'is minder ef-
fektief en ultvoerbaar dan zowe/ het re-
giem a/s Wij ze/f dachten dat het zou
zijni

De voornaamste problemen waarvoor
de ondergrondse kaders van het UDF
nu staan zijn enerzijds het verder kon-
solideren van de massa-aanhang in
solide organisatievormen, en aan de
andere kant het politiek verbreden van
het verzet tegen het regiem. Gezien de
nog steeds bestaande scheidslijnen
tussen oppositie-organisaties onder-
ling, bantoestan-bewegingen en
blanke groepen ter linkerzijde van de
Nasionale Party, is hier nog veel werk
te verzetten. Een breed georgani-
seerde Anti-apartheidskonferentie in
september 1988, waartoe zelfs ban-
toestan-organisaties alsook oppositie-
partijen uit het blanke parlement wer-
den uitgenodigd, werd echter door het
regiem verboden. Nu wordt een brede
samenstelling nagestreefd van wel-
komstkomitees voor de vrijlating van
Nelson Mandela. Je kunt immers nooit
weten! Deze strategie is geheel in de
geest van de non-raciale strategie die
de gevangen UDF-strijders voorstaan.
Zo schreef Patrick Lekota uit de gevan-
genis van Johannesburg: iA/s de strijd
tegen apartheid op de juiste Wijze ge-
voerd wordt, dan 23/ de dag van de be-
vrijding geen overW/nni'ng zijn van
zwarfen over b/anken, maar de over-
winning van het vo/k van Zu/d-Afrika
over een kwaadaard/g systeem dat hen
zo lang tegen e/kaar heeft opgezet. '

Ruud Vlek

Francis Baard bij oprichting UDF (foto: Pauli Weinberg)

Een snoeppreisjet volgens de (at'en.
, Een propaganda-trip3 volgens de
ander. , Een oriëntatieris,, zo
noemt ze het zelf: de 'Stichting tot
herstel van kulturele betrekkingen
Nederland - Zuid-Afrika

De stichting - al eerder reisleader
van twintig dominees en ('et'en sport-
journalist - heeft deze keer , alle
officieren van de Koninklijke Mare-
chaussee en de Rijkspolitii uitge-
nodigd voor een bezoek aan Kru-
gerpark en andere geuniformeerde
beesten. Want: , Je moet er geweest
zijnP.

Een groot aantal dienders rea-
geerde inmiddels.

Verontwaardigd.

Als reisleader werpt zich een heuse offi-
cier der Koninklijke Marechaussee b.d.

op. Hij zal tevens als woordvoerder
dienen van de groep die - maximaal
vijftien in getal - twee weken zal snui-
ven 'aan alle gebieden van de samen-
leving'. Daarbij 'zal een ruim deel van
de tijd besteed worden aan contact
met de politie-instanties'.

Zal met zich met de kollegas in Se-
cunda verstaan. die onderdak boden
aan Sheila Nyanda nadat andere kolle-
ga's haar uit Swaziland ontvoerden,
waarna ze haar martelden en een jaar
vasthielden - zonder vorm van proces?
Zal men met kollega's praten, die het
vuur openden op Sicelo Dlomo en hem
vermoordden, nadat deze op de Ne-
derlandse en Amerikaanse televisie
iets had prijsgegeven van de manier
waarop kollega's met gevangenen
omgaan?

Zal men de kennis die politiekommis-
saris mr. Anneke Visser 8in 1987 ver-
zamelde in Harare over mishandeling
van kinderen door de kollegast voor
leggen? Visser deed er geïmagineerd
verslag van in het Nederlands politie-
blad.

HELENE

PASSTOORS

6'3

'1

4

d

Q

Q

...EN ALLE ANDERE.

polMEKa GEVANGENEN

Vijftien Fransen Henrichs op bezoek in
het apartheidsland. Met 'de Bijbel als
grondslag en het vaste voornemen 'de
kulturele betrekkingen tussen Neder-
landse en Zuidafrikaanse burgers te
herstellen en te verbeteren . Of, zoals
de stichting het in haar doelsteHing zo
treffend verwoordt: Her tot elkander
brengen van broeders van ee'n stam.
die enerzijds zo ver van elkaar Ieven. en
anderzijds zo veel gemeenschappe-
lijks hebbenl

Waarbij men zich overigens niet alleen
met de Vkollega's verstaat. Sterker:

me.1 Iogeert er. Waardoor de stichting in de persoon van haar gewaardeerde voorzitter Knibbe in staat is slechts een U kunt nog steeds aan Helene Passtoors laten weten dat u haar steunt in haar eenzame gevecht in de Zuidafrikaanse gevangenis (waar ze een straf van 10 jaar moet uitzitten). Bij het komitee Helene Passtoors vrif is daartoe onder meer deze kaart van Opland te bestellen. Bel daarvoor met het sekretariaat van de Anti-Apartheids Beweging Nederland in Amsterdam, telefoon 020-267525. Doe het vandaag nog, en vraag de mensen om u heen dat voorbeeld te volgen. Vrijheid voor Helene, en alle andere politieke gevangenen in ZuEd-Afrika!

F.v.A.

reisl

DIE PET PAST 0N8

NIET

bescheiden bijdrage in de kosten te vragen: 1.500 gulden. En wie om wat voor reden dan ook kort voor vertrek verhinderd blijkt, krijgt alles terug. Op 7 mei ontmoeten de reisgenoten mekaar in Amersfoort. Dan Ieren we de reisleader kennen en worden al uw vragerf beantwoord.

Het zal niet zo'n moeite kosten om vijftien dienders te mobiliseren. Maar ondenussen lijkt men meer verontwaardiging te hebben losgemaakt bij de in het Wilde weg aangeschrevenen, dan dat men goodwill heeft gekweekt.

De korpsleiding in de gemeente Den Haag heeft eventuele geïnteresseerden laten weten dat men op geen enkele medewerking hoeft te rekenen. Volgens een woordvoerder betekent dat 'dat er geen geldelijke bijdrage zal zijn' en dat men 'slechts moeizaam voor onbetaald verlof in aanmerking zal kunnen komen'. Zo men al in aanmerking komt.

Heeft h/fze/f een u/tnod/g/ng ontvam gen?

'Jazeker. En ik weet het van nog een vijf kollega's.'

Wat heeft men met de uitnodig/ng gedaan?

VDeze is vanzelfsprekend Iinea reCta in de prullenmand gedeponneerd, nadat wij m eerst verscheurd hadden
Bart Luirink

Politie-ch'n Athlone bij Kaapstad (foto: Gideon Mendel)

Politie treedt aan te Windhoek
reisZ

MARECHAUSSEES

IN SWAPO T-SHIRT?

Al in 1979 nam Nederland een kloeke beslissing. Als het er ooit van mocht komen, konden de Verenigde Naties op ons rekenen. Tien jaar later lijkt er er dan toch nog van te komen: op 1 april treedt resolutie 435 in werking en gaat de Zuidafrikaanse bezettingsmacht op weg naar huis en Namibis op weg naar onafhankelijkheid.

Inmiddels wordt er geknutseld aan de vorming van een VN-vredesmacht, de zogenaamde Untag, die, x-duizend man sterk, toezicht zal houden op de naleving van de resolutie. De omvang is een probleem nu de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie moeite hebben met het prijskaartje dat aan de vredesmacht hangt. Er zullen per 1 april minder miilitairen naar Namibi'e gaan dan door de zekere overwinnaar van de verkiezingen straks in november, de SWAPO, en door de Afrikaanse Ianden wenselijk wordt geacht. Daarentegen zal, als het aan de sekretaris-generaal van de VN iigt, het aantal poitieman-schappen wat hoger zijn.

Dankzij de beslissing van 1979 zal Nederland daaraan 33 personen bijdragen.

Marechaussees

Het worden marechaussees, dat is inmiddels wel duidelijk. Ze zijn, anders dan leden van het korps rijks politie, sneller inzetbaar en ze zouden beter functioneren in de ongetwijfeld ingewikkelde omstandigheden. Berichten als zouden de poitiiebonden zich verzet hebben iomdat er sprake is van onderbezetting, worden met kiem ontkend. Internationaal sekretaris Kruisinga van de A/gemeen Christe/l'jke Politiebond: iNee, we vinden het eigenlijk jammer dat het geen politie wordt. Dat land had al veel eerder onafhankelijk moeten zijn. Nu het er dan eindelijk van lijkt te komen, hebben we daar een taak te verrichten. Er zal binnen het korps zeker belangstelling voor bestaan.

Onderbezetting?

'Ach, er zijn hier veertienduizend politiemensen', aldus Kruisinga, die al in november vorig jaar vernam dat de toenmalige minister van Defensie van Eekelen en kollega Korthals Altes van Justitie voorkeur gaven aan leden van de Koninklijke Marechaussee.

Ook Rob Flanderijn, sekretaris van de Nederlandse Politiebond, heeft igeen enkele moeite, met uitzending van politiemensen naar Namibia Het moet natuurlijk wel vrijwillig, benadrukken beiden.

De gedachte aan een versterkte politiekontrolle is niet onzinnig nu steeds meer berichten naar buiten komen

over de betrokkenheid van politie-eenheden bij intimidatie van mogelijke SWAPO-kiezers. Volgens de Anglikaanse bisschop James Kauluma, die onlangs het grensgebied met Angola bezocht, organiseren leger- en politie-eenheden meetings waar de mensen worden opgeroepen niet op de SWAPO te stemmen. In ruil daarvoor zouden ze kunnen rekenen op medische hulp en steun bij het verbouwen van hun land.

En alarmerend is ook het bericht dat veei leden van Koevoet, de speciale poitie-eenheid die zich in beestachtig gedrag met bendes als Renamo en Unita kan meten, toetreden tot de reguiere politie-macht (Koevoet moet, ingevo/ge resolutie 435, ontbonden warden, BL);

Op die politie moeten de ,33 van Van den Broeki samen met naar schatting vierhonderd buitenlandse kollegais toezicht houden. Nu 1 april angstig dichtbij komt, zou je verwachten dat de uit te zenden vaderlandse poitieimacht' ai enigszins op de situatie wordt voorbereid. Toch lijkt daarvan tot op heden geen sprake. Natuurlijk, imen orie'nteert zich wat op land en klimati, aldus een betrokken ambtenaar. Ook heeft men de kandidaten in-middeis laten weten dat het ide pri-maire taak is om in volstrekke neutraliteit toe te zien op het werk van de Namibische politie tijdens de verkiezingskampagne'. Dat betekent, volgens onze zegsman, 'dat men er niet in SWAPO t-shirts moet gaan Iopen en niet mag ingaan op uitnodigen voor feestjes van blanke Zuidafrikaneni. iEerIijk gezegd maken we ons daar een beetje zorgen omi.

Is het een vooroordee/ te denken dat Neder/andse marechaussees eerder derge/i'jke feestjes zu/len w/I/en bezoeken dan zich in SWAPO shirt re ste-ken?

Dan is inderdaad een vooroordeel. Maar... ik geef toe dat men van nature meer geneigd zai zijn zich aan te sluiten bij de blanken dan bij de bosjesmanneni.

Wie controleert de troleurs?

Bart Luirink

Ontvoering van anti-apartheidstrijders vanuit de buurlanden is een beproefd middel van de Zuidafrikaanse veiligheidsdienst. Het grootste gevaar lopen zij die spoorloos verdwijnen en pas maanden later door familie of advocaat worden teruggevonden¹.

Eenzame opsluiting, mishandeling en marteling zijn vaak hun deel. Soms kan door snel ingrijpen het ergste worden voorkomen. Zoals in het geval van Sheila Nyanda, over wie we reeds in het vorige nummer van dit blad berichtten. We hadden

DE NA

VAN SHE

'Ongeveer een week voor 24 mei 1987 merkte ik dat twee witte mannen in het huis naast dat van mij in Swaziland waren komen wonen. Een van hen stelde zich in de loop van die week aan mij voor. Hij zei dat hij een student was met vakantie. Zijn naam was Andre.

Op 24 mei rond half acht 's avonds werd er op mijn deur geklopt. Toen ik opendeed stond ik 009 in 009 met een witte man, gewapend met een geweer met geluiddemper. Hij zei dat ik stil moest zijn. Achter hem stond nog een witte man. De eerste man herkende ik¹ het was Andre. Hij duwde me het huis in en zei: 'We weten dat je Sheila, Guebuza 's erL/w bent. " Hij vroeg me of er nog andere mensen in huis waren. Ik vertelde hem van niet. We gingen de woonkamer in en mijn handen werden achter mijn rug gebonden.

De mannen doorzochten de kamer, pakten wat kleding en toiletpullen in en vroegen om de sleutel van mijn auto. Daarna leidden ze me terug naar de woonkamer en werd ik geblinddoekt

We verlieten het huis en redem weg met mijn auto, ik op de achterbank naast een derde witte man, die zich inmiddels bij ons had gevoegd.

We reden een tijdje. Daarna moest ik overstappen in een andere auto, weer op de achterbank. Een van de mannen vertelde me dat ze Wilden dat ik aHe ANChhuizen. die ik in Swaziland kende, aanwees Ik antwoordde dat ik geen huizen van het ANC kende. Ze sloegen me en stompten me in het ontdekt dat Sheila in het politiebureau van Secunda werd vastgehouden, en vroegen de Amsterdamse advocaat Boris Dittrich, die op het punt stond naar Zuid-Afrika te reizen, navraag te doen. 7k ben advocaat uit Nederland, en ik wil weten hoe de situatie van mevrouw Nyanda isi Ze moeten zich rotgeschrokken zijn in Secunda. Want zeer snel daarna werd Sheila Nyanda vrijgelaten.

Hoe is haar ontvoering nu precies

in zijn werk gegaan? Sheila Nyanda
rekonstrueert haar nachtmerrie.

HTMERRIE

I.A NYANDA

gezicht. Mijn linkervoet werd uit de
auto gehouden en met een aansteker
werd mijn enkel verbrand.

Ze zeiden opnieuw dat ik huizen van
het ANC moest aanwijzen en ik her-
haalde dat ik er geen kende. Mijn
rechterbeen werd toen bij de kuit
verbrand. Dit was 20 pijnlijk dat ik zei
dat ik hun wel een huis wilde aanwij-
zen. Ik bracht hen naar een huis, dat
leeg bleek te staan. Ze zeiden dat 'ik
hen aan het belazeren was' en begon-
nen mij opnieuw te dreigen met
manelingen. Ook zeiden ze dat ze
een moordkommando waren en me
gingen doden.

We gingen weer verder: ik geboeid,
geblinddoekt. achterin de auto met
twee van de mannen. We reden nu
een lange tijd over verschillende
soorten terrein. Tenslotte stopte de
auto en ik werd een huis ingebracht.
Ik moest in een hoek staan. In een
andere kamer hoorde ik mensen
toasten. Een van hen bracht me een
glas alcohol. Ik zei dat ik niet dronk
en liever thee wilde. Hij lachte en zei
me te gaan zitten en ging weg.

Het was moeilijk om te zitten met
geboeide handen. Mijn rechterhand
was met een touw aan iets aan de
muur gebonden. Ze lieten me slapen.

's Morgens hoorde ik weer stemmen.
Ik werd van de muur losgemaakt en
moest gaan staan. Toen werd ik
afgeranseld. Ze vroegen me de na-
men te noemen van alle activisten in
het land. Ik antwoordde dat ik er geen
kende. Daarna vroegen ze of ik wist
van kameraden die door mijn echtge-
hooft op missie waren gestuurd. Ik
reageerde dat mijn man nooit zaken
met mij besprak. Ze zeiden dat veel
politie mannen gedood waren bij een
ANC-bomaanslag in Johannesburg.

Later die dag werd ik geblinddoekt
naar een ander huis gebracht. Ik
moest er medestudenten bellen, die
ik niet kon bereiken. Ook werd ik daar
medisch onderzocht door een arts uit
Pretoria. Deze man konstateerde dat
er niets met mij aan de hand was.
Ze sleepten me een ander kantoor in.
De kapitein achter het bureau zei dat
ik nu in Zuid-Afrika was. Hij zei verder:
"We zouden graag w/l/en dat u voor
ons ging werken. A/s u daarmee
mstent wordt u direkt teruggebracht
naar Swaziland. U kunt uw vrienden
dan vertellen dat u panne had en
daardoor lang was weggebleven. Aan
het einde van elke maand willen we u
dan spreken. ergens in Swaziland,
om ons informatie te geven over het
ANC. U zult daar geld voor krijgen. "
Ik vertelde hem dat ik dit niet wilde
doen. Hij probeerde mij over te halen.

Uiteindelijk zei hij dat als ik bij mijn beslissing bleef ik me moest realiseren dat ik I'n een ce/ zou weggroten. De volgende avond werd ik met een auto weer verder vervoerd, Op een gegeven moment stopten we en moesten we wachten op een andere auto. In die auto zat een veiligheidsagent, die me venelde dat hij was gekomen om me mee te delen dat ik ingesloten zou worden op grond van Sektie 29 van de Binnenlandse Veiligheidswet. Op 26 november 1987 werd dit omgezet in Sektie 31, tot mijn vrijlating op 1 november 1988. Ik ben nooit in staat van beschuldiging gesteld.'

GESPREK MET SWAPO VROUWEN

SPOEDIG TERUG NAAR HUIS ?

Enice Iipinge en Loide P. Shinavene zijn twee Namibische vrouwen, die momenteel studeren aan het Institute for Social Studies in Den Haag. Beide vrouwen zijn lid van de SWAPO. Voor ze naar Nederland kwamen, woonden ze als vluchteling in respektievelijk Luanda en Lusaka. Wij reisden naar Den Haag om te peilen hoe zij de ratificering van VN-resolutie 435 door Zuid-Afrika, Angola en Cuba, de eerste stap naar de onafhankelijkheid van Namibie, ervaren.

Eunice: ,De ondertekening van resolutie 435 is het gevolg van een reeks factoren. Een daarvan is de oorlog, die Zuid-Afrika in mei 1988 verloor en waarbij ze meer verliezen leden dan ze zich konden veroorloven.

Overigens denken wij niet dat Zuid-Afrika zich uit zichzelf aan het verdrag zal houden. Zuid-Afrika zal in de toekomst blijven proberen de toestand in het land te manipuleren en naar zijn hand te zetten. Zuid-Afrika geeft Namibie alleen onder dwang uit handen. Daarom is het bijvoorbeeld ook belangrijk dat de Verenigde Naties inderdaad de toegezegde hoeveelheid veiligheidstroepen zullen sturen om toezicht te houden op de verkiezingen. Gebeurt dat niet, dan zullen we opnieuw gegijzelden worden van Zuid-Afrika.

Pretoria zit trouwens niet stil. Zo worden eenheden soldaten nu omgevormd tot eenheden van de politie, en geven ze wapens aan de UNITA en aan de burgers. De strijd gaat dus door. Hoe zien jullie de toekomst van Namibie?

Loide: iDe toekomst van Namibie zal afhangen van de nieuwe regering. We willen in Namibie vrije eerlijke verkiezingen, zonder intimidaties door Zuid-Afrika.

De in vrijheid gekozen regering zal de toekomst van Namibie gaan bepalen!

Eunice: iEr is een verschil in situatie tussen Namibie en Zuid-Afrika. In Namibie vechten we tegen kolonialisme, Zuid-Afrika is een republiek - daar vecht het verzet tegen apartheid.

Zuid-Afrika heeft in veel omringende landen gestimuleerd dat zwarten elkaar gingen bevechten door oppositiegroepen te steunen. Deze strategie zal dit land ook in Namibie toepassen door tegenstanders van SWAPO te steunen.

In feite gebeurt dat nu al. Voorlopig gaat de oorlog in Namibie dus door. De Zuidafrikaanse troepen blijven de bevolking intimideren en manipuleren.

Wie pro-SWAPO is werd en wordt gedood, maar niemand weet wat er gebeurt in Namibie. In one land is meer apartheid dan in Zuid-Afrika, en de pers zwijgt over onze situatie of schrijft

slechts wat Zuid-Afrika wilf
We/k effektza/ een onafhankeli'jk Nami-
bie hebben op de ontwikke/i'ngen in
Zuideh'jk Afrika ?

Loide: iOnafhankelijkheid in Namibie
zal een verstrekkend effect hebben
voor de andere landen in Zuidelijk Afri-
ka. We zijn er om elkaar te helpen. Voor
Angola biedt het bijvoorbeeld goede
mogelijkheden om de binnenlandse
problemen op te lossen. Nu het ANC
zijn kampen daar opheft en daardoor
Zuid-Afrika zijn steun aan UNITA moet
gaan stopzetten zijn de mogelijkheden
voor vrede in Angola grootf

Eunice: iOok in Zuid-Afrika zal de si-
tuatie zich de komende tijd drastisch
gaan wijzigen. Dat zal moeten, omdat
Zuid-Afrika steeds meer ge'isoleerd
raakt. De Zuidafrikaanse regering zegt
dat 2e geaccepteerd wii worden door
haar Afrikaanse broeders. Als ze dat
wil, zal zij de apartheid moeten af-
schaffenf

Loide: iDe Zuidafrikaanse regering lijkt
aan haar einde te komen. Zuidafri-
kaanse ministers treden af of worden
ziek. De regering ziet in dat zij zwak
staat.

Hoe is de posit/e van de Namibische
vrouwen en hoe za/ die na de onafhan-
kelijkheid zijn ?

Eunice: ,De positie van vrouwen is ge-
lijk aan die van mannen. We iijden on-
der hetzelfde kwaad en vechten de-
zelfde strijd. Vrouwen paniciperen op
aile terreinen van het verzet, ook in het
leger, het Peoples Liberation Army of
Namibia.

De strijd heeft ons traditioneei denken
veranderd. De strijd en de kontraktar-
beid. Namibische vrouwen moesten Ie-
ren zichzeif te verdedigen. Want als
haar huis werd aangevallen was er
geen man om haar en haar kinderen te
beschermen, die was ver van huis. De
vrouw moest zich dus verdedigen en
20 werd zij zelfstandig. Traditioneel
mocht een vrouw geen wapens drae-
gen, nu moet ze wel.'

Loide: ,Veel families zijn door de migra-
tie en de strijd gescheiden. Hierdoor
gingen vrouwen veel dingen zelf doen.
Dit heeft 00k de mannen aan het den-
ken gezetl

We/ke steun kan de internationa/e ge-
meenschap de komende t/jd b/eden?

Eunice: iWe krijgen veel hulp, met
name uit Holland en de Skandinavi-
sche ianden. De komende tijd zullen
we die steun materieei en immaterieel,
nog hard nodig hebben. Voor Namibie
is nu een kruciaai moment aangebro-
ken. Als SWAPO de verkiezingen gaat
winnen, wat zeer waarschijnlijk is, zou
het wei eens kunnen gebeuren dat
Zuid-Afrika de steun aan Namibie stop-
zet. Zuid-Afrika zal een nieuwe Namibi-
sche regering op aile manieren probe-
ren te saboterenf

Loide: 'En we zijn pioniers. Dus we zul-

len de internationale steun sowieso
straks hard nodig hebbenf
Judith Meyer
Eunice Iipinge (links) en Loide Shinavene (foio: Jam Siegemam

Een 'toegewijde terroristi Zo bestemde de rechter Ashley Forbes. De 24-jarige jongen stond met 13 anderen terecht in het zoveelste hoogverraadproces. Maar de Forbes-zaak is een eerste in een te verwachten serie processen tegen jonge militanten van Umkhonto we Sizwe, het bevrijdingsleger van het ANC. die hun training in Zuid-Afrika zelf ondergingen. Forbes kreeg 15 jaar en 10 jaar waarvan 5 voorwaardelijk. Zijn kameraden kregen straffen variërend van 5 tot 15 jaar.

De 14 vertelden allen in kort bestek hun levensverhaal. Om uit te leggen hoe ze tot de beslissing gekomen waren om toe te treden tot Umkhonto. Ashley - zo blijkt uit zijn verklaring waarvan wij hieronder gedeelten

DE KEUZE VAN
ASHLEY FORBES

publiceren - vond dat zijn moeder maar zeurde als ze zich afzette tegen Vorster. Mensen zijn toch in principe goedwillend. Totdat zijn oma 'verhuisd' werd...

Ik ben geboren in 1964 in Wijnberg. Mijn ouders scheidden toen ik een jaar oud was. (...)

'Hoewel ik me ervan bewust was dat we armer waren dan de gemiddelde familie in Wijnberg, schaamde ik me er niet voor. Ik was geïnteresseerd in de mensen die het nog armer hadden en op school voelde ik me aangetrokken tot de mensen die er hetzelfde voor stonden als wij. De mensen die het beter hadden beschouwde ik voornamelijk als materialistisch en snobbistisch.

Op de lagere school had ik niet zo'n politieke opvatting. Ik raakte getripteerd als mijn moeder en zusters de apartheidsregering bekritiseerden. Ik begreep niet waarom ze zo negatief reageerden als Vorster op de televisie verscheen. Ik geloofde dat de mensen in principe goed zijn. Zelfs de opstanden van 1976 raakten me niet echt. Ik begreep niet waarom de mensen in opstand kwamen'. (...)

Iets later ben ik regelmatig de kerk gaan bezoeken. Mijn moslimvrienden moedigden me daanoe aan. Ik heb me opgegeven voor allerlei discussiegroepen. We oefenden zelfkritiek en bespraken dingen als sex voor het huwelijk, abortus, vriendschap. Die gesprekken hebben me zeer beïnvloed. Later, toen ik betrokken raakte in de bevrijdingsstrijd, bleef ik geneigd de wandaden van de apartheid door een morele bril te bekijken! (..)

Als kind ging ik vaak bij mijn grootmoeder op bezoek. Ze woonde in District Six. Dat gebied had karakter. Ik genoot van het contact met de kinderen die daar woonden. Ze waren zo vol van het leven en de mensen lieten er vriendelijker. Een grote fami-

lie!

Later trok mijn oma bij ons ins Ergens begreep ik haar verdriet. Zonder iets te vatten van de politieke context heeft het me wel de ogen geopend voor de wreedheid en de onrechtvaardigheid van de gedwongen verhuizingen'. (...)

'Op een gegeven moment besloot mijn zuster naar Australie te emigreren. Haar man zou daarvoor de nodige dingen in Pretoria gaan regelen. Op weg naar Kimberley heeft hij een liftende soldaat meegenomen. Later hebben ze mijn zwager beroofd en vermoord langs de weg gevonden. Enige uren later is de soldaat gearresteerd. maar het maakt verschil of een blanke een zwane vermoordt of andersom.

Door deze gebeurtenis ben ik soldaten als vijanden gaan beschouwen en politie-agenten met het duivelse systeem van apartheid gaan vereenzelvigen (...4)

'In 1980 ben ik actief geworden in een studentenorganisatie, de voorloper van COSAS. Vanaf dat moment heb ik me verbonden gevoeld met de nationale bevrijdingsstrijd en met het ANC. In 1985 ben ik het belang van gewapende strijd gaan inzien! Ik wilde erbij betrokken raken. werd ongeduldig. Kort daarna ben ik toegetreden tot ons volksleger, Umkhonto we Sizwe'.

Ashley Forbes

SASOL-raffinaderij na Umkhonto-aanval

1
1
I
L.

VROUWENSTRIJD TER DISKUSSIE MALIBONGWE

De discussie over de positie van vrouwen onder apartheid en haar aandeel in de strijd daartegen is volop gaande in kringen van de democratische beweging in Zuid-Afrika. Terecht vraagt menigeen zich af of met de vernietiging van de apartheid en de opbouw van een democratische samenleving de belabberde positie van (vooral) zwarte vrouwen automatisch verbeterd zal worden. Ook de praktijk van de verzetsbeweging (zowel binnen het UDF als in de bevrijdingsbeweging ANC) geeft daar vaak weinig aanleiding toe. Alle reden voor een konferentie over de knelpunten en vooruitzichten voor de strijdende Zuidafrikaanse vrouwen. Aangezien een dergelijke konferentie niet in Zuid-Afrika plaats kan vinden, organiseert de op 1 februari jongstleden ge'I'nstalleerde Stichting Malibongwe in nauwe samenwerking met de vrouwengroep van de Anti-Apartheids Beweging Nederland en de Vrouwensektie van het ANC de konferentie ,Malibongwei

De konferentie staat geagendeerd voor 19 tot 30 november 1989 in Amsterdam.

Maar liefst 175 vrouwen van zeer uiteenlopende pluimage hebben zitting genomen in het Komitee van Aanbeveling voor de konferentie. Een greep: Agnes van Ardenne (CDA-Vrouwenbeeraad), Ria Beckers (PPR-fractie), Eva Besnyb (fotograaf), Machteld Cairo (Surinaams Vrouwen Kollektief), Hedy d'Ancona (lid Europees Parlement PvdA), Renate Dorrestein (schrijfster), Ina van Faassen (aktrice), A. Hoogerwerf-de Ronde (Gereformeerde Vrouwenbond), Ilona Hofstra (tv-programmamaker), Loeki Kno! (zangeres), Greetje Lubbi (voedingsbond FNV), NOVIB, mr. Elizabeth M.A. Schmitz (burgemeester van Haarlem), Erica Terpstra (lid WD-fractie), Zr. Aibertha te Wierik.

Ter introductie van de konferentie is een brochure uitgebracht. Een paar fragmenten uit de inleiding van Malibongwe-voorzitter Conny Braam:
Ze groeit op als kind in het ghetto, waar ze werkt na een of twee jaar van slecht onderwijs. Ze werkt en vecht om in leven te blijven, zonder kind te kunnen zijn.

Ze wordt gehard door het geweld dat dagelijks om haar heen is, het geweld dat de armoede in een zwarte woonwijk oproept. Als ionge vrouw verlaat ze het ghetto om, ver van huis, nog harder te werken: Voor de blanke vrouw in het huishouden, of in de fabriek.

Ze staat om vier uur op om uren in de trein naar de werkplek te reizen, in een stad waar ze zelf vaak niet wonen mag, alleen in die hut op het gazon en haar familie al helemaal niet.

's Avonds laat, als ze thuiskomt, kan ze niet uitrusten: Ze verzorgt haar kinderen.

Misschien wordt ze hoer, als dat de enige manier is om aan eten voor zichzelf en de kinderen te komen.

Of als ze ontslag neemt, omdat de blanke meneer haar niet met rust laat en vrouwensolidariteit bij de blanke mevrouw ver te zoeken is.

Af en toe wordt ze opgepakt, verne-derd door de politie omdat...

ja waarom, dat gebeurt gewoon.

Zo vaak.

Ze vecht. Ze gaat zelf naar het politiebureau om te vragen waar haar kinderen zijn en ze vraagt door als ze weer tegen haar liegen, ze schreeuwt tegen ze, samen met de andere vrouwen, moeders van verdwenen kinderen. Ze is niet bang, niet meer.

Hetzelfde verhaal kan over haar moeder geschreven worden, en over haar grootmoeder. En over haar dochter.

Zuidafrikaanse vrouwen hebben altijd opstandige dochters gehad.

Dwars door de geschiedenis van onderdrukking en uitbuiting heen.

Sterke, bewuste vrouwen, met namen die we nooit mogen verge-ten:

Dorothy Nyembe, Mary Moodley, Frances Baard, Winnie Mandela, Dulcie September, Dora Tamana, Helen Joseph, Thandi Modise, Jenny Schreiner, Lilian Ngoyi, Albertina Sisulu, Ruth First.

Samen met talloze andere vrouwen, zwart en blank, hebben ze de ge-schiedenis van het vrouwenverzet

CONFERENTIE

OVIII VROUWENSTIIJD IN IUID-ARRIKA in Zuid-Afrika geschreven. Ze zijn in de gevagenis gezet, verbannen en vermoord, maar ze hebben dochters gekregen en de dochters zetten de strijd voort.

De brochure is te bestellen bij de AABN door f 4,- (f 250 I verzendkos-ten) over te maken op giro 580900, met vermelding van de titel.

Voor meer inlichtingen over de konfe-rentie kunt u bellen met de vrouwen-groep van de AABN, telefoon 020-267525.

Stuur de bon op naar AABN

Postbus 10500, 1001 EM Amsterdam (020) 26 75 25 en u ontvangt

informatie -I- acceptgiro

I

I

l

I

l
l bij de
: Anti-Apartheids Beweging
l Nederland
I
,
,
I
u
,
l
,
I
I :
I s
l S
I a 3
I g 3
i s %
, 2 E E R
l
I
I
I
I
F

Johnstone Mfanafuthi Makatini riots lugG Go IJPYISI

JOHNSTONE

MFANAFUTHI

MAKATINI

Geschokt hebben wij kennis genomen van het overlijden (na een korte ziekte) van Johnstone Mfanafuthi Makatini, op 3 december 1988 in Lusaka. Makatini is slechts 56 jaar geworden.

Johnny, zoals de meeste mensen in de Zuidelijk Afrika beweging hem kenden, was hoofd van de afdeling Internationale zaken van het ANC en lid van het National Executive Committee (NEC) van de bevrijdingsbeweging.

Makatini werd op 8 februari 1932 in Durban geboren. Hij studeerde aan het Adams College in Natal (speelde daar onder meer als voetballer de besten van de hemel!) en wijdde zich daarna aan de parttime studie recht aan de Universiteit van Natal. Werd al spoedig actief in het (toen nog Iegale) ANC, waarvoor hij jongeren en studenten mobiliseerde. In 1962 - het ANC was net ondergronds gedwongen - reisde hij naar Tanzania en Marokko voor militaire training. Met name in dat laatste land ontwikkelde zijn politieke kracht zich razendsnel door de kontakten met leiders van de bevrijdingsbewegingen van Mozambique (Dos Santos), Guinee-Bissau (Cabral) en Angola (Neto). Makatini werd tevens vertegenwoordiger van het ANC in Marokko. In 1966 nam hij dezelfde functie op in Algerije.

In 1974 trad hij tot het NEC van het ANC toe. Hij had inmiddels volop bewezen waar zijn grote kracht lag: in de diplomatieke vertegenwoordiging - op top-niveau - van het ANC. Op onnavolgbare wijze bepleitte hij de zaak van de Zuidafrikaanse vrijheidsstrijd binnen de Verenigde Naties en de Organisatie van Afrikaanse Eenheid; was derhalve geknipt voor de functie van hoofd van de ANC-missie bij de VN (die hij in 1977 op zich nam). Vanaf 1983 gaf hij leiding aan de afdeling Internationale zaken van de bevrijdingsbeweging.

Zijn dood in december 1988 is niet alleen voor zijn vrouw Valerie en zijn dochtertje Nandi, maar ook voor de mensen die de apartheid in Zuid-Afrika bestrijden een zware slag.

Fuico van Aurich

DE,

VERBORGEN

IHF

)3

,".,

SOU'N AIIIKAN INOLOGlAfllV

1 .

_, 1 771,,AJ?.29...4;,,, _ ,,

Zojuist verschenen: fotoboek De Verborgen Camera

-Zuidafrikaanse fotografe aan de Censuur ontkomen.
168 pagina's. 120 foto's. zwart/wit, met Nederlands/
Engelse tekst. Een produkt van de CASA-konferen-
HIDDEN

, ESCAFED nou censoursu

a

tie (december 1987, Amsterdam). Uitgeverij Bert
Bakker. Te bestellen door f 30,- (f 24,90 4- verzend-
kosten) over te maken op giro 580900 van de AABN
in Amsterdam (vermeld titel) of in boekhandel.

JOHN GAETSEWE OVERLEDEN

Op 25 december vorig jaar overleed
in Francistown (Botswana) de voor-
malig algemeen sekretaris van SAC-
TU, John Gaetsewe.

Gaetsewe behoorde in de jaren vijftig
tot de zeer aktieve en invloedrijke
vakbond van wasserijarbeiders. Toen
tijdens het Hoogverraadproces in
1956/7 een groot deel van de top van
SACTU gearresteerd werd, moest
naarstig naar opvolgers worden
gezocht. Gaetsewe was (aan van de
nieuwelingen die tot het bestuur van
SACTU toetraden. Tot 1964 bleef hij
in Zuid-Afrika. Na enkele malen gear-
resteerd te zijn geweest, verliet hij het
land.

Als SACTU-avertegenwoordiger in
West-Europa (en Noord-Amerika)
heeft John een omvangrijk netwerk
van verbindingen met westerse vak-
bewegingen, waaronder de FNV,
opgebouwd. Schrijver dezes kan zich
nog goed herinneren hoe moeizaam
dat soms ging. De LVW-vakcentrales
moesten eigenlijk niets van SACTU
hebben. Ze vonden het te militant, te
ongrijpbaar, te moeilijk te controleren.
De invloed van de rechtse Ameri-
kaanse vakbeweging in het Internatio-
naal Verbond van Vrije Vakverenigin-
gen was toen nog duidelijk merkbaar.
7 Eind jaren zeventig moest John zich
om gezondheidsredenen terugtrek-
ken, en vanaf die tijd tot aan zijn
2; dood woonde hij in Francistown. We
. zullen hem ons altijd blijven herinne-
#- ren als een standvastig, integer en
humorvol mens. Een man op wie de
Zuidafrikaanse vakbeweging trots
kan zijn.

Pim Juffermans

Studentenprotest in Durban (foto: Omar Badsha)

ERIC MET BRANDBOM BESTOOKT

ONDERWIJS VOOR

FABRIEKARBEIDERS

ERIC, het Education Resource & Information Centre, is opgericht in 1980, tijdens de massale schoolboy-kots. Hoewel er geen Ies was, waren de scholieren wel dagelijks op school. Er werden alternatieve programma's opgezet met veel discussie over ondenNijs en apartheid. Zoin programma draaiend houden over langere tijd vergde niet alleen organisatie, maar legde ook de behoefte bloot aan diskussie-techniek, aan informatie, materiaal, enzovoort. ERIC is opgezet om in die behoeften te voorzien. Tegelijk met de schoolboykots werden ook meer aigemene (jongeren)organisaties in het leven geroepen in de townships. Ook voor die groepen zette ERIC zich in, herinnert mederwerker Naseegh Jafferzich. Zo kregen we een tweeledige funktie. Enerzijds gericht op scholen en alternatief onderwijs, aan de andere kant gericht op begeleiding van onderwijs-aktiviteiten binnen de gemeenschapsorganisaties. Ervaringen uit de beide sektoren be'i'nvloedten elkaar, en we trachtten zo gestalte te geven aan een nieuwe vorm van onderwijs, dat tegelijk creatief en democratisch is, maar ook mensen - in en buiten de school - in staat stelt een analytisch vermogen en theroretische kennis te ontwikkelen. Juist die vaardigheden die vereist zijn bij het streven naar bevrijding.

Propaganda

Z0 konden er mensen gemobiliseerd worden; gewone fabrieksarbeiders, zonder voltooide schoolopleiding. Mensen die waren opgegroeid in een achtergestelde en onderdrukte gemeenschap, van wie sommigen enkel een soort ghetto-onderwijs hadden genoten. Je moest tegenwicht b/eden aan veel waarden en ideeën, door aparfheidpropaganda in de hoofden van de mensen gestampt. Wij beschouwden dat als een onderwijskundige uitdaging. De ontwikkeling van de democratische beweging stelde steeds nieuwe eisen. Drie jaar terug bijvoorbeeld, werd in de opnieuw opilaaiende onderwijsstrijd een idee voor peoples education ge-Ianceerd. Het koncept is nog betrekkelijk nieuw in Zuid-Afrika. We moeten voortdurend nieuwe ervaringen werken; steeds is er behoefte aan nieuwe analyses, nieuwe definities. AI-Ies vindt bovendien piaats in een direkte wisselwerking met de daadwerkelijke uitvoering van programmars. Het verder uitbouwen van peopleis education is niet beperkt tot de scholen. Ook in de townships en in fabrieken krijgt het gestalte. Overigens zijn

we ons terdege bewust dat een volledig ontwikkelde vorm van people's education als systeem alleen na afschaffing van apartheid tot ontplooiing kan komen. Wat we nu doen is daarvoor de basis leggen; we kunnen componenten aandragen en ervaring opdoen. Gelet op de ervaringen tot nu toe is wel duidelijk dat de inrichting van een post-apartheid onderwijssysteem niet uit boeken gekopieerd zal worden. We zullen - net als nu - teruggrijpen op in de strijd opgedane ervaringen en de daarin ontwikkelde methoden toepassen.

Een ander belangrijk aspect van ons werk is het toegankelijk maken van veel materiaal dat alleen in encyclopedische of specialistische vorm beschikbaar is. Het officiële onderwijs aan zwarten biedt nu eenmaal onvoldoende basis om zulke informatie rechtstreeks op te nemen. Als er nergens bestaand materiaal voorhanden is moeten we het zelf helenmaal verzorgen. Een richtlijn daarbij is dat zelfs de meest gekompliceerde concepten worden geschreven in eenvoudige taal en zodoende direct toegankelijk zijn voor iedereen. Bovendien wordt het in goedkope vorm uitgegeven zodat een maximale verspreiding mogelijk is. Het uitgangspunt is in feite dat dergelijke informatie niet het exclusieve voorrecht van de intelligentia mag zijn.

Brandbommen

Hoe reageert het reg/em op de akt/viteiten van ERIC?

Het is duidelijk dat de regering ons als iets bedreigends beschouwt, zoals zen met alle oppositie doet. Door onze kontakten met het NECC (Nationaal Onderwijs Krisis Komitee) en het UDF, maken we daarvan natuurlijk ook deel uit. Ons kantoor is meermalen door de politie overhoop gehaald, het is door rechtse groepen met brandbommen bestookt, onze medewerkers zijn bedreigd en gedetineerd, veel van onze publikaties zijn verboden, enzovoort. Maar we zijn nog steeds in staat gebieden de organisatie draaiend te houden. Niet in de laatste plaats door de steun en bescherming vanuit de gemeenschappen waarvoor wij werken. De regering maakt het ons zeker moeilijk, maar de tegenkrachten zijn nog sterk genoeg om het verdwijnen van het instituut te voorkomen.

Jan Pieter de Jeu

KOMT SHELL IN DE KNEL?

De Amsterdamse Hervormde Kerk heeft haar leden opgeroepen deel te nemen aan de aktie-driedaagse tegen Shell van 19 tot en met 21 april in de hoofdstad. Aan de oproep ging de mededeling vooraf dat de kerk haar panden voortaan met Fina-olie verwarmt. Met deze maatregel geeft de kerk gevolg aan de oproep om Shell te boycotten, die de Wereldraad van Kerken onlangs deed. Al eerder stelde het bestuur van de Voedingsbond FNV zich achter een advies tot deelname aan de aktie-driedaagse, opgesteld door haar Zuid-Afrika-werkgroep.

Met de beide oproepen lijkt het fundament onder de aktie-driedaagse - afgekondigd door het komitee Shell uit Zuid-Afrika -aanmerkelijk verbreed te zijn.

Toch is het niet alles goud dat er blinkt.

Bij anderen overheerst nog de tw/jfe/ en de angst voor het uit de hand lopen van de driedaagse. Daarbij concentreert de discussie zich op de blokkade van het aan het Amsterdamse IJ gelegen Shelllaboratorium, zoals de organisatoren die op sommige momenten tijdens de driedaagse willen houden. Zal men in staat zijn alle aktievoerders te houden aan het zo nadrukkelijk gepresenteerde voornemen de aktie vreedzaam te laten verlopen? Immers, vele nu bij de voorbereiding betrokken aktivisten maken er geen geheim van te sympathiseren met de iradikale anti-apartheidsstrijd.

En: is de blokkade niet schadelijk voor de positie van de snel groeiende groep van kritische werknemers die zich binnen de bedrijfsmuren verzetten tegen Shell's aanwezigheid in het apartheidsland?

Volgens Wouter van der Schaaf, beleidsmedewerker van de FNV, hebben dit soort twijfels de doorslag gegeven in een discussie die de Beleids Advies Raad van de FNV onlangs aan de blokkade wijdde. Het advieskollege, waarin alle aangesloten bonden vertegenwoordigd zijn, kwam tot de konklusie dat een oproep tot deelname niet gedaan zou moeten worden. Van der

Schaaf: iVoor one is niet duidelijk met wie we nu precies van doen hebben.

Het is een nieuw komitee en ook de grote anti-apartheidsbewegingen stellen zich gereserveerd op. Bovendien werden wij gekonfronteerd met een al vastgesteld aktiemodel - drie dagen blokkade en niet anders - waarop we geen enkele invloed hadden. Tenslotte bestaat er in onze kringen grote weerstand tegen de gekozen lokatie. De blokkade dreigt nu de akties 'binnen, volstrekt te doorkruizen. Daar heeft alleen de Shell direktie baat bij.

Verbaasd

Jan-Wi/Iem van het komitee Shell uit Zuid-Afrika reageert verbaasd op Van der Schaaf's verwijten. 'De FNV is nog voor onze eerste konferentie in Paradiso (in november vorig jaar) benaderd. Er stond toen nog helemaal niks vast. Alleen dit: we willen een nieuwe, massale en verdergaande aktie tegen Shell. Daarmee willen we de naam van het bedrijf beschadigen. We dachten aan een blokkade die naar onze mening vreedzaam zou moeten verlopen. Dat hebben we de FNV voorgehouden. Men hield zich op de vlakte. Daarna volgde de konferentie. Daar is besloten tot een breed ondersteunde, massale en vreedzame blokkade. Of de blokkade een dagdeel, een dag of drie dagen zou moeten duren, hebben we toen opengehouden. Het is vervolgens weer voor iedereen mogelijk geweest om daar invloed op uit te oefenen'.

De FNV weet rliet met wie ze te maken heeft, ze weet niet wie het komitee vertegenwoordigt en wie haar wat kan garanderen?

Jan-Willem: 'We zijn een nieuw komitee, nog onbekend voor veel mensen. Maar op de konferentie in Paradiso, in de publiciteit en in de krant die nu uitgegeven is, maken we melding van de organisaties en groepen die ons steunen. Die maken dat trouwens ook zelf bekend en dat geeft toch voldoende gezicht aan de aktie?

Het klopt dai: veel plaatselijke anti-apartheidsgroepen en organisaties als de Anti-Apartheids Beweging Nederland en het Komitee Zuidelijk Afrika zich al tijdens de konferentie in Paradiso achter het initiatief gesteld hebben. Later volgden verschillende (klein)linkse panijen, jongerenorganisaties, studentenbeweging en nu dan ook de Hervormde Kerk en de Voedingsbond.

Jan-Willem: 'De Voedingsbond heeft gezegd: als je meedoet, heb je invloed. Ik verwacht dat, ondanks de stemming in de Beleids Advies Raad van de FNV, meer bonden en afdelingen van bonden die stap zullen zetten

De Hervormde Kerk lijkt zich door een zelfde benadering te hebben laten leiden.

Angsthazerij

Op 12 februari stellen de aktievoerders het programma voor de driedaagse vast. Zoals het er nu uit ziet, zullen er twee blokkademomenten zijn: op donderdag 20 april van 11.00 tot 15.30 uur (zo wordt het niet de werknemers, maar wel de leveranciers onmogelijk gemaakt het lab in of uit te gaan) en op vrijdag 21 april vanaf is morgens vroeg tot 13.00 uur. Daarnaast staan er manifestaties en diskussiebijeenkomsten op het programma die het geheel tot een spektakel moeten maken. Zo organiseren AABN en KZA op donderdag-

avond 20 april een manifestatie in theater Odeon waarvoor vooral vakbondsmensen en werknemers uit tal van bedrijven uitgenodigd zullen worden. Na de konferentie op 12 februari zal blijken hoe breed het besef leeft dat een nieuwe, massale stap in de strijd tegen de multinationale kollaboratie met apartheid gezet moet worden. Of wind de angsthazerij het?

Bart Luirink

m

AKTIE BINNEN SHELL

Aan de vooravond van de nationale anti-apartheidsmanifestatie in juni vorig jaar ontstond een groep van ruim veertig kritische Shellwerknemers. De groep plaatste een advertentie in de Volkskrant met de oproep aan de manifestatie deel te nemen. De Shell-direktie werd gevraagd zich uit Zuid-Afrika terug te trekken.

Het initiatief trok aandacht, niet in het minst van de Shelldirektie die prompt een discussiebijeenkomst met de ondertekenaars organiseerde.

,Het aantal werknemers dat met onze eis instemt is sterk gegroeidi, zo verklaarde de initiatiefnemer Arjan Sikking in december voor de VPRO-radio.

Hoe sterk de groep gegroeid is moet blijken uit de ondertekening van een nieuwe petitie waarmee de ,veertig' nu hun kollega's benaderen.

M